

گیاہان دارویی

بر اساس کتب پزشکی قرون ۴ و ۵

مؤلفین: دکتر کاظم حیدر دوست

دکتر محمدرضا اردلان

دکتر صمد اسلام جمال گلزاری

سرشناسه	: خدادوست، کاظم، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: گیاهان دارویی بر اساس کتب پزشکی قرون ۴ و ۵ = ۱۰-۱۱ Herbal medicines based on
مشخصات نشر	: AD century medical text
مشخصات ظاهری	: تبریز: دریای سخن، ۱۳۹۶.
شابک	: ۳-۴-۲-۹۵۴۳۷-۶۰۰-۹۷۸-۲۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: واژه نامه.
موضوع	: شعر فارسی-- قرن ۱۴
موضوع	: Persian poetry -- ۲۰th century
موضوع	: گیاهان دارویی.
موضوع	: Medicinal Plants
موضوع	: گیاهان دارویی -- عوارض جانبی.
موضوع	: Medicinal Plants-- Side effects
موضوع	: گیاه درمانی
موضوع	: Herbs-- Therapeutic use
شناسه افزوده	: اردلان، محمدرضا، ۱۳۴۶-
شناسه افزوده	: اسلام جمال گلزاری، صمد، ۱۳۵۵-
رده بندی کنگره	: ۹۱۳۹۳ گ ۳۵ خ / RS۱۶۴
رده بندی دیویی	: ۶۱۱.۱۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۴۷۹۳

انتشارات دریای سخن

گیاهان دارویی بر اساس کتب پزشکی قرون ۴ و ۵

مؤلفین: دکتر کاظم خدادوست، دکتر محمدرضا اردلان، دکتر صمد اسلام جمال گلزاری

انتشارات: دریای سخن / چاپ اول: ۱۳۹۶ / چاپ دوم: ۱۴۰۰ / محل نشر: تبریز

تیراژ: ۱۰۰۰ / قطع: وزیری / ویراستار: فائزه شرعی / صحافی: امین / تعداد صفحات: ۲۰۳

شابک: ۳-۴-۲-۹۵۴۳۷-۶۰۰-۹۷۸ ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۳۷-۲-۴

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

E-mail: daryaye Sokhan

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۱	مقدمه
۳	آویشن
۶	ابهل
۸	اسپند
۱۰	اسطوخودوس
۱۳	اسفرزه
۱۶	افیتمون
۱۸	اکلیل الملک
۲۱	انجودان رومی
۲۴	انجیر خوراکی
۲۷	بارهنگ
۳۰	بابونه
۳۳	بادام
۳۶	بالنگو
۳۹	بنفشه
۴۲	بومادران
۴۵	به

۴۸	پرسیاوشان
۵۱	پنج انگشت
۵۴	پنیرک
۵۶	پونه
۵۹	ترمس
۶۲	جنطیانا
۶۴	خاکشیر
۶۷	ختمی
۷۰	خربق سیاه
۷۳	خرنوب شامی
۷۵	خولنجان
۷۷	دارچین
۸۰	رازیانه
۸۳	زراوند
۸۶	زردچوبه
۸۸	زعفران
۹۱	زنبق
۹۴	زنجبیل

۹۷	زیتون
۱۰۰	زیره سیاه
۱۰۳	سپستان
۱۰۵	سداب
۱۰۸	سعد
۱۱۱	سنبُل الطَّیْب
۱۱۴	سنجد
۱۱۷	سیاه دانه
۱۲۰	سیب
۱۲۳	سیو
۱۲۶	شاه تره
۱۲۹	شاه دانه
۱۳۲	شحم حنظل
۱۳۵	شنبلله
۱۳۸	شیرین بیان
۱۴۱	صبر زرد
۱۴۴	صمغ عربی
۱۴۶	عاقِر قَرَحَا

۱۴۸	عناب
۱۵۰	کاسنی
۱۵۳	کاکوتی
۱۵۶	کتیرا
۱۵۸	کنجد
۱۶۱	گشنیز
۱۶۴	گل کامربان
۱۶۷	گل محمدی
۱۷۰	گلنار
۱۷۳	نعناع
۱۷۶	مرزنگوش
۱۷۹	مصطکی
۱۸۱	میخک
۱۸۴	هلیله
۱۸۶	منابع

مکتب طب سنتی ایران دانشی است که ریشه در تمدن ده هزار ساله ایرانیان دارد. اسناد مرتبط با تاریخ پزشکی و داروسازی ایران که از دوران باستان بجامانده اند گواه این ادعا میباشند. تا چند دهه پیش و قبل از رایج شدن استفاده از طب و بخصوص داروسازی مدرن و ورود اشکال نوین دارویی استخراج شده از منابع شیمیایی، منابع عظیم طبیعی و بالاخص منابع گیاهی کشورمان به عنوان تنها منابع دارویی موجود مورد تجویز و استفاده قرار میگرفتند. امروزه متأسفانه بنا به دلایل متعددی من جمله رایج شدن طب و داروسازی مدرن این مکتب تا حدود زیادی در ایران به باد فراموشی سپرده شده است.

گرچه سالهای زیادی از آنچه یادآوری گردید گذشته و تغییرات فراوانی در اقلام گیاهی مصرفی صورت پذیرفته ولی افزایش روزافزون مقالات علمی دینارمینه بازگو کننده این واقعیت است که روشهای درمانی سنتی همچنان می توانند کارایی لازم در پیشگیری و درمان را داشته باشند. در عین حال گسترش فوق العاده طب سنتی در سالهای اخیر در سایر کشورهای جهان خصوصاً چین و هند حرکتی جهانی به وجود آورد که موجب گردید پزشکان و محققان جهان شناخت اصول مبانی و روشهای درمانی این شاخه از طب گرایش پیدا کنند. بر این اساس سازمان جهانی بهداشت توصیه به استفاده وسیع و در عین حال کنترل شده از طب سنتی و دارویی و طب سنتی در بهداشت و درمان در کشورهای در حال توسعه کرده است. با توجه به وجود منابع و اطلاعات ارزشمند براننده ای که در ارتباط با گیاهان دارویی در کشور ما وجود دارند و از آنجایی که مبنای اصلی درمان حکیمان گذشته استفاده از گیاهان دارویی بوده است، نیاز به گردآوری مجموعه ای مشتمل بر اشکال، اسامی و اثرات فارماکولوژیک، افعال مربوط به گیاهان مورد استفاده در قرون ۴ و ۵ و ۶ هجری و موارد احتیاط و منع مصرف این گیاهان به همراه سایر اطلاعات گذشته از طب جدید حس میگردید.

کتابی که اکنون در پیش رو دارید مجموعه ای است که ۶۷ گیاه دارویی بکار رفته در طب سنتی ایران را معرفی مینماید. تصاویر، اسامی علمی، انگلیسی، عربی و نامهای مصطلح دیگر به همراه خانواده این گیاهان، مکان رویش و گیاه شناسی، ترکیبات شیمیایی، اندام موثر گیاه، اثرات فارماکولوژیک در طب مدرن، درجه سردی و گرمی، خواص درمانی، عوارض جانبی و موارد احتیاط این گیاهان نیز درین مجموعه آورده شده است. در نهایت امید براین است تا این مجموعه این امکان را برای پزشکان، داروسازان و درمانگران طب سنتی فراهم سازد تا نه تنها با نگاهی به روز تر

فراورده های موثر موجود درین گیاهان را جداسازی نمایند بلکه از اثرات مختلف درمانی گیاهانی که در طب سنتی پیشینیان ما بکار میرفته است استفاده بهینه نمایند.

تقدیر و تشکر

با تقدیر و تشکر فراوان از دکتر حاتم دکتر لاله خدائی که در تهیه اثرات فارماکولوژیک گیاهان این کتاب با ما همکاری نموده اند.

دکتر کاظم خدادوست

دکتر محمدرضا اردلان

دکتر عبدالسلام جمال گلزاری